

VERSLAG

Doel en programma

Op uitnodiging van Otto Huisman heeft GroenLinks Noordenveld een avond georganiseerd over het uitdaagrecht, ofwel “Right to challenge”, dat sinds kort is opgenomen in het beleid van de gemeente. De avond had tot doel om te kijken:

- Welke kansen, ideeën en initiatieven zijn er?
- Wat zijn de belemmeringen en hoe zou je daarbij geholpen kunnen worden?
- Hoe kunnen we elkaar verder helpen?

De circa 40 aanwezigen werden ingeleid in het thema door Nienke Homan (Gedeputeerde provincie Groningen) en Tineke Veldhuis (Raadslid). In diverse tekstkaders in dit verslag zijn de belangrijkste onderwerpen uit hun inleiding terug te vinden.

Vervolgens vond er een discussie in vier tafelgroepen plaats. Hiervan doen we hieronder verslag. De avond werd afgesloten met een terugkoppeling van de vier groepen en een korte reflectie van gastheer Otto Huisman samen met Nienke Homan en Tineke Veldhuis.

Verslag tafelgroepen

Tafel Nienke Homan

Kansen en initiatieven

Leutingewolde: Ideeën voor gezamenlijke groentetuin uit de inleiding spreken erg aan. Er ligt een sociale opgave, vooral wat betreft vergrijzing en eenzaamheid. Er wordt gedacht aan ontmoeting, het organiseren van een feest en het bezoeken van ouderen. Er is nu weinig georganiseerd, er zijn wel spontane initiatieven, zoals het jaarlijks inzamelen van zwerfvuil.

Het uitdaagrecht

- Rol van bewoners versterken: nieuwe wet biedt basis
- Overheid en inwoners dichterbij elkaar brengen

- Thema's:
 - wonen
 - woonomgeving
 - gezondheid

Een: In Een gebeurt al heel veel. Eén de eerst initiatieven was het onderhoud van de begraafplaats. Men vond het onderhoudsniveau te laag en is toen een deel van het onderhoud zelf gaan doen in afstemming met de gemeente (naar verluidt zijn dit soort initiatieven ook in Veenhuizen, Norg en Peize). Toen 3-4 jaar geleden de sportvelden over gingen naar de verenigingen is daar gedeeltelijk zelfbeheer gekomen en daarna ook nog voor de wegbermen. Daardoor is in de loop van de tijd veel binding in het dorp ontstaan, al moet er ook een goede balans blijven. Er lijkt een grens bereikt. Het grootste succes van Een is de nieuwe MFa. Na 5 jaar hard trekken is de bouw nu aan de gang. Hier gebeurt momenteel heel veel. Er komen nu twee schoolgebouwen vrij. Dorpsbelangen ziet dit als maatschappelijk vastgoed dat weer een functie voor het dorp moet krijgen. Men denkt o.a. aan ouderenhuisvesting. Op 10 november is er een bijeenkomst om belangstelling te peilen. Men heeft zich al georiënteerd bij diverse initiatieven. Ideeën die aan tafel nog genoemd worden zijn: mogelijkheid van het opzetten van een wooncorporatie, zoeken naar combinaties in financiering met o.a. zorg, crowdfunding en er worden voorbeelden genoemd in Ansen en Veenoord.

LSA Buurtrechten

- Het recht om de **gemeente uit te dagen**; het buurtcollectief mag meedoen in aanbestedingen
- Het recht op **maatschappelijk land- en vastgoed**; de buurt mag als eerste bieden
- Het recht op **een buurtplan**; het buurtcollectief maakt een plan voor buurtontwikkeling

Zijn bewonersgroepen in staat om mee te doen met een maatschappelijke aanbesteding?

YES!

25%

Ja

NO

62%

Ja, met ondersteuning

NO

13%

Nee

Bron:
<http://www.lsabewoners.nl/>
 (Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners)

Naar verluidt zijn in Norg buurten waar groenonderhoud ook (deels) in eigen beheer wordt uitgevoerd. Hierover zijn afspraken met de gemeente. De gemeente meldt dat het onderhoudsniveau van groen volgens het eigen beleid laag is. Als bewoners het niveau in eigen beheer omhoog willen halen, dan zijn daar afspraken over te maken. Er komt niet meer geld, maar het kan wel anders worden besteed om een hoger doel te halen.

Belemmeringen

Soms zijn er helemaal geen belemmeringen: als de gemeente geen partij is dan gelden de voorwaarden niet.

De gemeente stelt: laat je niet op voorhand belemmeren, er is bij de gemeente en het college een open houding. Vrijwilligers en professionals zitten elkaar soms in de weg. Als gevolg van de afgesproken zelfwerkzaamheid bij de nieuwe MFA regelden buurtbewoners zelf lichtmasten. Deze voldeden niet aan de gemeentelijk voorwaarden toen men ze ging plaatsen. Zo werkt het niet. Het vraagt wel om een veranderende rol van de ambtenaren.

Verordening Noordenveld

Artikel 16A het 'Right to challenge'

1. Het college wijst de **ingezetenen actief** op de mogelijkheid initiatieven te ontplooiën die het uitvoeren van taken door het college op grond van de wet betreffen, zoals vastgelegd in art 2.6.7 van de wet;
2. Ingezetenen en maatschappelijke initiatieven kunnen alleen taken van het college op grond van de wet overnemen als zij zich georganiseerd hebben in **een rechtspersoon en een plan** overleggen;
3. In het plan zoals bedoeld in lid 2, staat beschreven welke **resultaten** beoogd worden, op welke wijze de **continuïteit** is gegarandeerd, hoe aan de **wettelijke kwaliteitseisen** wordt voldaan;
4. Het plan, zoals bedoeld in lid 2, dient tenminste door **3 ingezetenen te zijn ondertekend**.

Rechtsvorm: Nieuwe vereniging / stichting / coöperatie of door 32 bestaande dorps- en buurtverenigingen in Noordenveld (Ondernemings-) Plan moet voldoen aan eisen gemeente

Het kan vooral in de beginfase goed zijn dat de gemeente ondersteunt: hoe kom je tot een goede vorm en een goed plan?

Er moet steeds duidelijkheid zijn over de rollen en verwachtingen tussen vrijwilligers en de gemeente.

Bij nieuwe bestemming van maatschappelijk vastgoed wordt een andere rol van de gemeente gevraagd: niet primair denken vanuit geld en eigenbelang, maar primair vanuit het maatschappelijk belang van buurt of dorp.

Wie helpt wie?

Met omdenken kan meer worden bereikt.

Het moet niet allemaal van één kant komen. Er moet een balans zijn tussen inzet van initiatiefnemers, ambtenaren en bestuurders. De gemeente kan in principe meer doen onder vernieuwde wetgeving: vanuit de woonvisie kan bij het bestemmen van maatschappelijk vastgoed een dwingender beroep worden gedaan op de medewerking van woningcorporaties aan ontwikkelingen zoals in Een. (Het is niet helemaal voldoende duidelijk geworden in de bijeenkomst hoever dit strekt).

Tafel Tineke Veldhuis

Kansen en initiatieven

Aan deze tafel zijn de groenvoorzieningen ook uitgebreid besproken. Een belangrijk moment om de bereidheid tot initiatieven te peilen is de buurtschouw. In de voorbereiding kunnen buurtverenigingen hierop anticiperen door bewoners te attenderen op de mogelijkheden die de gemeente biedt.

Een voorbeeld van een initiatief door bewoners en facilitering door de gemeente is het plaatsen van een heg als afscheiding tussen een speelveldje en sloot. De gemeente heeft de heg geleverd, de bewoners hebben deze geplant.

Tijdens NL Doet is het mogelijk gebleken om de nodige aanpassingen en opknapbeurten in de omgeving te doen. Mensen zijn dan bereid om aan de slag te gaan. Het gaat om mensen binden.

Zo zijn er ook initiatieven door bewoners genomen om de omgeving leefbaarder te maken voor jong en oud, speelplaatsen worden ontmoetingsplaatsen.

Vervoer van ouderen kan heel goed gedaan worden door georganiseerde bewoners. Er zijn veel voorbeelden van dit soort initiatieven.

Een idee is om een herkenbare plek ('een meeneempaal') in buitendorpen te creëren waar mensen kunnen gaan staan om mee te liften met dorpsgenoten die naar Roden gaan bijvoorbeeld.

Dorps- en buurtverenigingen zouden aan de hand van de nieuwe mogelijkheden eens moeten gaan inventariseren waar de kansen en behoeften in de dorpen en buurten precies liggen.

Rond de opvang van asielzoekers en de komst van nieuwe inwoners zou meer georganiseerd kunnen worden, zodat deze mensen meer betrokken raken bij dorp of buurt.

Belemmeringen

Men ziet in de regels van de gemeente over het algemeen meer belemmeringen dan kansen. Het schrikt af (bijvoorbeeld het groen-adoptieplan was zo gebonden aan regels dat een buurtvereniging is afgehaakt).

Het blijkt soms lastig om mensen in beweging te krijgen, vooral mensen die niet bekend zijn bij actieve kernen en initiatiefnemers. Hoe pak je dat aan? In buurten lijkt dit lastiger dan in dorpen, daar kennen mensen elkaar beter. In de dorpen aan tafel is 80% van de bewoners lid van een dorpsbelangenvereniging. In de buurten aan tafel is 10% lid van de wijkbelangenvereniging.

Wie helpt wie?

Elkaar helpen zou een breder gedragen uitgangspunt moeten zijn. Het ontwikkelen van gemeenschapszin zal ook tot meer initiatief leiden.

Ga meer bij elkaar op de koffie, zorg voor aanspreekpunten en heet nieuwkomers welkom!

Tafel Bertus Jan Epema

Kansen en initiatieven

In vergrijzende buitengebieden zullen inwoners vaker zorg op maat thuis nodig hebben. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan het versterken vd kennis over WMO via buurtverenigingen.

Overnemen of bijsturen: soms vinden bewoners van een buurt dat ze niet goed gehoord worden. Is dan een right to challenge nodig (overnemen) of een betere dialoog (bijsturen)? In dit specifieke geval betrof het de keerplek vd bussen in Roden.

Er was ook nog een idee: de keerplek vd bussen in Roden kent ook een soort containertoilet voor buschauffeurs. Het idee werd geopperd dat de buurt hier een initiatief neemt om van het toilet meteen een kunstwerk te maken.

Grote woningen omvormen tot twee onder een kap woningen.

Zelf als buurt of dorp voorzieningen treffen als hier behoefte aan is. Voorbeeld: aanleggen van een pad naar een brievenbus.

Meer vormen van co-creatie proberen te vinden, denk daarbij ook aan sportclubs. Sportclubs kunnen ook inactieve jongeren in beweging krijgen.

Aanpak van eenzaamheid en bevorderen van welzijn. Bij ouderen, maar ook breder in buurt en dorp.

Adoptereren van kunstwerken.

Meer taken op scholen uit laten voeren door ouders, bijvoorbeeld schoolreisjes.

Belemmeringen

Er is vaak weinig kennis van zaken als de WMO bij inwoners, hier ligt een taak voor de gemeente.

Er zijn ook ervaringen dat inspraakreacties niet worden meegenomen bij het veranderen van buslijnen.

Er wordt soms ervaren dat gemeente afhoudend is, ook als het om bouwzaken gaat.

Hoe bereik je inactieve jongeren?

Het is lastig om buurtschappen te betrekken en binden, hoe doe je dat?

Wie helpt wie?

Voorbeeld: Nieuw-Roden

Zelfbeheer begraafplaats Nieuw-Roden

- initiatief Dorpsbelangen
- Middelen gemeente +
- Besparing gemeente
- Begraafplaats is nu echt van de inwoners
- Succes dankzij doorzettingsvermogen, gemeenschapszin en medewerking gemeente

Er wordt toch het eerst naar de gemeente gekeken als hulp nodig is. Daar wordt deskundigheid verwacht bij diverse onderwerpen.

Tafel Otto Huisman

Kansen en initiatieven

Het ter hand nemen van lichte zorg is een kans voor bewonersinitiatieven. Een besproken voorbeeld is hoe een buurtbewoner zijn huis ter beschikking stelt aan buurtgenoten. Hoe werkt dat? Is er een vergunning voor nodig?

Hoe kunnen inwoners in Rodersch die zorg nodig hebben in het dorp blijven wonen zodat ze niet naar Roden hoeven te verhuizen? In het hoofddorp zijn natuurlijk meer voorzieningen, maar betekent dat er dus niks kan als de wens er wel is?

Een alternatief voor zorg dichterbij brengen is de buurtzuster of de zorgcoöperatie waar zorg gezamenlijk wordt ingekocht. Kunnen dorpshuizen hierin een rol vervullen? Stel dat buurt/dorpsbewoners hierin een initiatief nemen, hoe werkt dat dan?

Een initiatief dat duidelijke meerwaarde heeft voor een dorp/buurt zou ook iets duurder mogen zijn. Het repaircafé mag ook als voorbeeld genoemd worden.

Belemmeringen

Als er verdringing optreedt van andere partijen zou dat kunnen worden gezien als broodroof. Vrijwilligers nemen werk over van professionals.

Hoe krijgen dorps- en buurtverenigingen van de gemeente te horen wat er allemaal mogelijk is? Hier ligt een rol voor de gemeente om daarover actief voor te lichten.

Wie helpt wie?

Het is belangrijk om initiatieven goed in kaart te brengen en te laten zien wat er allemaal kan. Maak hier een boekje van of zet het op een website.

Organiseer een klussendienst: Het aanbieden van diensten in ruil voor een andere dienst faciliteren. Voorbeeld: ik kook voor jou een lekkere maaltijd en jij knipt mijn heg.

Afronding en vervolg

Gastheer Otto Huisman kijkt samen met Nienke Homan en Tineke Veldhuis terug op een geslaagde en enerverende bijeenkomst. Er zijn veel kansen benoemd, ideeën geopperd en thema's aangesneden. Er is duidelijk behoefte aan informatie, structuur en hulp. De bijeenkomst lijkt daarom vooral een begin te zijn geweest van een ontwikkeling. Op verschillende plekken is die ontwikkeling al volop bezig, zoals in Een. Maar wat de WNO en andere nieuwe regelingen precies te bieden hebben, is voor veel mensen nog onduidelijk.

Mensen uitdagen levert een uitdaging op: initiatieven, college, gemeenteraad, ambtenaren: allen zijn aan zet. Wie zet de eerste stap?

Voorbeeld: RAShuys

Stichting RAShuys

- Nieuw dorps huis in school
- Behoud maatschappelijk vastgoed
- Investerend door vele partijen / bedrijfsmodel met verhuur
- Nieuwe kansen voor RAS dorpen
- Succes dankzij: doorzettingsvermogen, creativiteit en zelfwerkzaamheid

